

Retroactief onderzoek: een hulp bij het beheer van graslanden?

Om het natuurbeheer van graslanden adequaat te kunnen beoordelen, is er nood aan een goed uitgebouwd Vlaams referentiekader voor graslandbeheer. Beheermonitoring kan hiervoor de nodige kennis leveren maar dit vraagt een lang volgehouden inspanning. Literatuurstudie en retroactief monitoringonderzoek kunnen op kortere termijn al antwoorden bieden.

In het Moenebroek in Geraardsbergen werden in 1992 een zestigtal vegetatieopnamen gemaakt, verspreid over de graslanden in de gelijknamige vallei. Hiervan kwamen er 29 in aanmerking om in 2004 opnieuw onderzocht te worden. Daarnaast werden 16 opnamen gemaakt van vegetatie die spontaan ontwikkelde onder begrazing op vijf voormalige akkerpercelen. Veranderingen in vegetatiesamenstelling zijn onderzocht op het niveau van de plantengemeenschap (grondwaterafhankelijk en grondwateronafhankelijk, inclu-

sief akkers) en voor een selectie aan plantensoorten binnen elk van deze gemeenschappen.

In beide plantengemeenschappen treden gerichte verschuivingen op die verwijzen naar mogelijke verzuring en afgenomen biomassa-productie. Akkerland dat verlaten en meteen begraasd wordt, evolueert na een vijftal jaren naar een relatief soortenrijk kamgrasland. Tussen 1992 en 2004 nam de soortenrijkdom in beide gevallen sterk toe. Vooral soorten van minder voedselrijke omstandigheden (bv. reukgras) deden het goed, terwijl soorten van voedselrijke omstandigheden eerder afnamen. Zeldzame, kritische soorten

zoals orchideeën en bepaalde zeggen ontbreken nog vaak.

Een goed gedocumenteerde set oude opnamen en kennis van het gevoerde natuurbeheer, bieden de mogelijkheid om snel interessante kennis voor het natuurbeheer van graslanden te verwerven. Dit onderzoek suggereert verder dat het behoud van bestaande soortenrijke gemeenschappen belangrijk is voor het toekomstige behoud van soortenrijkdom en bijzondere soorten. Herstel van diezelfde gemeenschappen vanuit niet al te intensief gebruikte cultuurgraslanden, althans op een middellange termijn, biedt minder garantie op welslagen. Je kan het rapport 'Retroactief onderzoek naar veranderingen in graslandvegetaties: het voorbeeld van het Moenebroek' downloaden op www.instnat.be.

Contactpersonen:

Eric Cosyns, tel.: 050-36 67 81;

e-mail: e.cosyns@wvi.be

Heidi Demolder, tel.: 02-558 18 67;

e-mail: heidi.demolder@instnat.be

Vlaamse broekbossen in hun blootje

In opdracht van afdeling Natuur Oost-Vlaanderen hebben we in 2003 en 2004 onderzoek gedaan naar de abiotische standplaatsvereisten van alluviale bossen met zwarte els en gewone es. Het streefdoel was om herstelkansen van dit habitat in Oost-Vlaamse natuurgebieden in beeld te brengen. Het is één van de prioritaire habitattypes volgens de Europese habitatrictlijn.

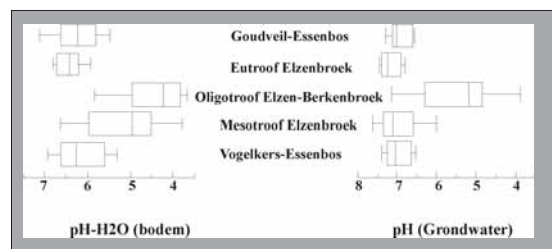
De studie startte met een opheldering van de heersende verwarring omtrent classificatie. Uit overwegend Duitse en Nederlandse literatuur maakten we een overzicht van de bekende kwantitatieve standplaatsgegevens voor vijf Vlaamse beekbegeleidende bostypen: oligotroof elzenberkenbroek, mesotroof elzenbroek, eutroof elzenbroek, goudveil-essenbos en vogelkers-essenbos.

In 32 Vlaamse referentiebossen hebben we abiotische standplaatsgegevens (namelijk meerjarige tijdreeksen van grondwaterpeilen, chemische samenstelling van bodem, grondwater en bodemtextuur) verzameld en deze voor de vijf types beschreven en becommentarieerd. Hieruit hebben we per bostype de sturende standplaatsfactoren geselecteerd, waarbij de voorkeur uitging naar eenvoudig

en goedkoop meetbare variabelen. Alle bostypen kunnen worden onderscheiden op basis van hun landschappelijke positie, pH van het grondwater, pH KCl van de bodem, de amplitude van het grondwater en de hoeveelheid organische stof in de bodem.

Ten slotte hebben we voor vijf Oost-Vlaamse natuurgebieden (Vlassenbroekse Polder, Trimfontbos, Stropersbos, Bos 't Ename en de Nuchten) ingeschat wat de potenties zijn voor het ontwikkelen van een of meer van deze bostypen.

Je kan het eindrapport downloaden op www.instnat.be.

Contactpersoon:

Piet De Becker, tel.: 02-558 18 43; e-mail: piet.de.becker@instnat.be